

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№5

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 583 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 1-mayda ruxsat etildi.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhmatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Abdurakhmanov Kalandar Khodjavevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor

Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate

Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society

Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences

Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor

Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor

Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor

Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor

Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)

Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)

Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor

Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan

Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan

Buzrukxonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor

Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences

Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer

Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor

Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)

Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)

Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)

Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor

Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)

Mirzaliyev Sanjar Makhmatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE

Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Khusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

“Zavur kollektor suvlarining kimyoviy tarkibi tahlili va ularni tozalash zarurati (Qoraqalpog‘iston Respublikasi misolida)”.....	20
Kungiratbay Sharipov, Ma‘ruf Nurmanov	
Forming demand and stimulating sales in Uzbekistan.....	26
Musayeva Shoira Azimovna	
Членство в ВТО как драйвер развития: взгляд Узбекистана через призму опыта Вьетнама и Казахстана.....	30
Ж.Я.Нуриллаев	
Mamlakatimizda tizimli ahamiyatga molik banklarni aniqlash tartibi va ularning bank tizimi moliyaviy barqarorligiga ta’siri tahlili.....	37
Xolmamatov Farhodjon Kubaevich	
O‘zbekiston respublikasida aholi bandligini ta’minlashdagi dolzarb masalalar	44
Ibragimov Elmurod Gulboynor o‘g‘li	
O‘zbekiston respublikasida elektr energiyasi ta’minoti hajmini yalpi ichki mahsulot hajmiga ta’sirini ekonometrik tahlil qilish.....	48
Fayziyev Rabim Alikulovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida tijorat banklarining xizmat turlarini takomillashtirish amaliyoti	60
Umurzoqova Adiba Ochilovna	
Qishloq xo‘jaligi kooperativi boshqaruv tizimida buxgalteriya hisobini tashkil qilishning o‘ziga xos xususiyatlari	67
Abduraxmanov Ramazon Abdullayevich	
O‘zbekistonda qishloq xo‘jaligi mahsulotlari umumiy hajmini prognozlashda ekonometrik modellar (yillik)	72
Qodirov Farxod Amirovich, Bo‘ribaeva Qundiz Muratbaevna	
Oziq-ovqat mahsulotlari xavfsizligi tizimini takomillashtirishning nazariy va amaliy jihatlari.....	77
Mahamatova Maftuna	
Xufiyona va yashirin iqtisodiyotning amaliy tahlili o‘zbekiston miqyosida.....	83
Koshanov Abdimurat Azat uli	
Soliq tizimini barqarorligini belgilovchi omillar tahlili.....	87
Nurillayev Jasurbek Davronbekovich	
Mahalliy budjetlar daromad manbalarini mustahkamlash omillari.....	92
Soatova Nodira Boboxanovna	
Bank infratuzilmasining raqamli transformatsiyasi va resurslar bazasi shakllanishi: nazariy asoslar va texnologik yondashuvlar.....	97
Raxmatov Azizjon Jaloliddinovich, Jumayev Muzaffar Mahmud o‘g‘li	
Ichki auditning transformatsion potentsiali: tahliliy amallarni takomillashtirish orqali samaradorlikni oshirish.....	102
Misirov Akbarali Pardaboyevich, Ismoilov Asadbek Abdusamat o‘g‘li	
Xorijiy mamlakatlarda yashil moliyalashtirishni rivojlantirish yo‘llari.....	110
Qorriyeva Shahnoza Safarbayevna	
Yashil moliya – iqtisodiy rivojlanish mexanizmi sifatida	117
Nodir Xidirov G‘iyosaliyevich	
Xo‘jalik yurituvchi subyektlarning likvidiligi va moliyaviy barqarorligini ta’minlashning xorij tajribasi va uning amaliy ahamiyati	122
Bauyetdinov M.J.	
Теоретические подходы к определениям агрессий социально - экономической и политической стабильности государства как фактор повышения рекреационных потребностей	128
Алимова Райхона Баходировна	
Innovatsion ta’lim texnologiyalari asosida talabalarning metodik tayyorgarligini shakllantirish.....	139
Komilov Umidjon Normurod o‘g‘li, Tulyaganova Gulnoza Olimjon qizi	

Kichik biznes subyektlarini moliyalashtirish manbalari	143
Nematulloev Suxrob Sobirovich	
Bir qatlamli elastik asosda joylashgan to'sinning seysmik kuchlar ta'siridagi tebranishining V.Z. Vlasov usuli asosida analitik tadqiqi	148
Kamola Xaydarova	
"Sibir daryolarining burilishi" loyihasining tarixiy va retrospektiv tahlili	153
Mahmudov Nosir Mahmudovich	
Sarguzasht turizmini rivojlanishi va sarguzasht turlarda turistlarning xavfsizligini ta'minlashda instruktor-gidlarning roli	159
Tilovmurodov Dostonbek Furqat o'g'li	
Scientific-theoretical foundations of the use of ict in ensuring management efficiency and security in enterprises	165
Khalilov Bekzod Akhmatovich	
Tijorat banklarida kredit riskini boshqarish mexanizmlarini takomillashtirish yo'nalishlari.....	171
Mirtursunova Dinara Anvarovna	
O'zbekiston respublikasi tijorat banklarida masofaviy bank xizmatlarini joriy etishni takomillashtirish yo'llari.....	175
Tangriyev Izzat Raxmatullayevich	
Qashqadaryo viloyatida eko va etno turizmni rivojlantirishning istiqbollari va iqtisodiy samaradorligi.....	181
Erkayeva Barno, Xushvaqto'v Ramziddin	
O'zbekiston bank tizimida raqamli valyutalar va yashil investitsiyalar integratsiyasini takomillashtirish	186
Nodirov Azizxon Asrorovich	
Global energiya noaniqligining o'zgaruvchanligi ekonomertik modellari	192
Bexzod Qo'ziboev	
Экоцифра: цифровизация МСП для зеленого устойчивого роста	197
С.С. Убаева	
Qishloq xo'jaligini barqaror rivojlantirish va ekologik toza hududni yo'lga qo'yishning ahamiyati	201
Ergashov Ulug'bek Zoxidjonovich	
Statistika fanining shakllanish bosqichlari va rivojlanish tendensiyalari.....	206
Nabixodjaev Abbas Abdupattahovich, Umarova Mukaddas Abbasovna	
Hududlarning atmosferaga chiqaradigan zararli chiqindilar miqdorini sanoat mahsulotiga nisbati bo'yicha tahlili	210
Baqoyev Husan Nuriddinovich	
Qayta tiklanadigan vodorod narxlari strategiyasini o'rganish: xarajat noaniqliklarini bartaraf etish	216
Nuraliyeva Komila Sanakulovna	
Qishloq xo'jaligini "yashil" iqtisodiyot asosida rivojlantirishga o'tishning zarurligi va mohiyati	221
Yoldoshev Mutalib Ibrohimovich	
Mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirishda "yashil investitsiyalar" dan foydalanishning xorij tajribalari	225
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna, Rustamova Nasiba Arslanovna	
Ijtimoiy iqtisodiy ehtiyojlar va ularning iqtisodiy rivojlanishdagi o'rni.....	230
Raxmonova Feruza Musaqulovna	
Oliy ta'lim xizmatlarini ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotda tutgan o'rni.....	234
Mirzaxajeva Shaxzoda Shuxratovna	
Tijorat banklari muammoli kreditlarining likvidlilikka ta'siri.....	240
Karshiyev Adham Anvarovich	
Kichik firmalarning raqobatbardoshligini oshirishning nazariy metodologik jihatlari.....	245
Ruzmetov Davron Ibrogimovich, Aliyev Maqsudbek Erkinovich	
Xo'jalik yurituvchi subyektlarning moliyaviy resurslaridan samarali foydalanish imkoniyatlari.....	251
Talapova Nargiza Baxriddinovna	

“Deviant xulq-atvorli o‘smirlarning ijtimoiy moslashuvining psixologik xususiyatlari”	255
Saidbekova Feruza Anvarbek qizi	
Aholi daromadlarini diversifikatsiya qilishda davlat siyosatining roli va imkoniyatlari	258
Nutfullayev Shohrux Mexli o‘g‘li, Qurbanov Ulug‘bek Erkinovich	
Анализ показателей развития зелёной химии по всему миру и в узбекистане за последние десять лет	262
Фозилова Фирангиза Комиловна	
Tijorat banklarining o‘zbekiston respublikasi iqtisodiyotiga ta’siri	270
Masharipov Rasulbek Jo‘rabekovich	
Biznes birlashuvda buxgalteriya hisobi va auditni takomillashtirish yo‘nalishlari	273
Hamroyeva Zuhra Amiral qizi, Xayitboyeva Laylo Oybekovna, Mirzarayimov Sardorbek Ravshanovich	
O‘zbekiston respublikasida pul-kredit siyosatining maqsadi	277
Adilov Zuxriddin Marip o‘g‘li	
Qishloq xo‘jaligi mahsulotlarining ishlab chiqarish va bozorlararo aloqalarining statistik o‘zgarish tendensiyalari	281
Zakirova Umida Maxamadaminovna	
Iqtisodiy bilimlarni shakllanishi va rivojlanishi	286
Po‘latov Abdulloh Xolxo‘jayevich	
Теоретические основы эффективного управления финансовыми ресурсами предприятий с государственной долей (на примере узбекистана)	291
Ахмедов Дилшод Турсункулович	
Robototexnika asoslari va maktab ta’limida qo‘llanilishi	298
Tuxliyev Muslimbek Sherzod o‘g‘li	
Sun‘iy intellektlar yordamida o‘quvchilarni hayotiy faoliyat ko‘nikmasini shakllantirishi	303
Mirxasilova Zulfiya Kochkarovna, Abdurahmanova Ozoda Djo‘rayevna, Kurbanov Azimjon Jo‘raboy o‘g‘li	
Levi tengsizligi uchun A.N. Kolmogorov teoremlari	316
Saypiddinov Shukurullo Sadrdinovich, Baxramov Rustamjon Qambarali o‘g‘li	
Rivojlanayotgan mamlakatlar bank tizimida raqamli moliyaviy texnologiyalarni joriy etish afzalliklari	320
Xodjimamedov Akmal Ashurovich, Umedov Abdullo Umedovich	
O‘zbekiston respublikasining mdh mamlakatlari bilan tashqi savdo faoliyati tahlili: o‘zgarish tendensiyalari va istiqbollari	326
Ilyosov Asrorjon Axrorjon o‘g‘li, Abdullaev Alisher Maxmudovich, Tuxtasinova Muxayyo Mirzasultonovna	
Elektron tijoratni rivojlantirishning xorij tajribasi	330
Madieva Zuxra Iskandarbekovna	
Inson resurslarini o‘rganishning asosiy yondashuvlari: mohiyat-ta’rifiy tahlil	336
Bakirov Qobiljon Mamatyusupovich	
Bandlikni ta’minlashda davlat tomonidan institutsional muhit yaratishning roli	340
Dilorom Tojiboyeva, Umida Ravshanovna Anvarova	
Mamlakatimizda islom moliyasini rivojlantirish maqsad va choralari	346
Xoliyorov Xomid Boynazarovich	
Разработка экспертной системы для оценки финансового состояния предприятия	352
Tajibayeva Kizlargul Ajiniyazovna	
Farg‘ona vodiysi viloyatlarida kichik biznes ko‘rsatkichlarining o‘zgarishi: panel regressiya tahlili	362
Tojiyeva Muhabbatxon Mansurjon qizi	
O‘zbekiston Respublikasida makroiqtisodiy ko‘rsatkichlarni hisoblashdagi asosiy muammolar va ularning yechimlari	368
Farmonov Ilhomjon Iqboljon o‘g‘li	
Xorijiy tajriba asosida korxonalar innovatsion faolligini boshqarishni takomillashtirish	374
Hakimova Nozimaxon Sobirjon qizi	
Mahalliy davlat hokimiyati organlarida milliy kadrlar zaxirasini shakllantirish	380
G‘aniev Elyor Sobirjonovich	
O‘zbekistonda sirkulyar iqtisodiyotga o‘tishning ahamiyati	386
Mirzayev Muzaffar Maxmudovich	

The role of international investments in greening and ecological rehabilitation of the aral sea region	392
Ospanova Feruza Bazarbaevna	
“Зеленое направление” совершенствования бухгалтерского учета	397
Ибрагимов Гайратжон Артикович	
Xarajatlarni kelib chiqish joylari va javobgarlik markazlari bo'yicha hisobga olishni takomillashtirish	403
Xamidova S.Ya.	
Mintaqalarni iqtisodiy rivojlantirishning metodologik asoslari va ularni takomillashtirish.....	409
Toshaliyeva Saodat Toxirovna	
O'zbekistonda kichik turar joy biznesini rivojlantirishda xorijiy tajribalar	414
Yo'ldashev Bekzodjon Sherzodjon o'g'li	
Tijorat banklarida davlat maqsadli dasturlarini moliyalashtirish yuzasidan ilmiy-nazariy qarashlar.....	419
Shodiyev Shuhrat Sunnat o'g'li	
Qandolat mahsulotlari bozorida marketing strategiyalaridan foydalanishning xorijiy mamlakatlar tajribasi.....	426
Azlarova Munira Muxammad-Amin qizi	
Risk management in commercial banks, methodological approaches and practical implementation	433
Baymuratova Zina Aqilbekovna, Jarilkapova Naubaxar Paraxat qizi	
The impact of competition on economic growth: evidence from uzbekistan's automotive industry.....	439
Saydaliyeva Dilrabo Baxriddin qizi	
Raqamli texnologiyalarning oliy talim xizmatlarini rivojlantirishdagi o'rni.....	444
Mirzaxadjayeva Shahzoda Shuxratovna	
Развитие производства сельскохозяйственной продукции путем развития цифровых технологий.....	450
Юсупов Мухиддин Соатович	
Tijorat banklarida loyihaviy moliyalashtirish risklarini boshqarish amaliyotini takomillashtirish	457
Berdiyev Akram O'ktamovich	
Iqtisodiy tarmoqlarni soliqqa tortish orqali investitsiya loyihalarini rivojlantirish.....	463
Sharipov Eldor Salohiddin o'g'li	
Iqtisodiyotda investitsiya va kredit salohiyatini bank faoliyatiga ta'siri.....	468
Ergashova Nilufar Sobirovna	
Qurilish materiallari sanoati korxonalarining raqobatbardoshlik salohiyatini boshqarishni takomillashtirish	473
Tashmukhamedova Karima Samatovna	
Ziyorat turizmini rivojlantirishning asosiy yo'nalishlari va istiqbollari.....	479
Kurbanova Mohinur Xabib qizi	
Xalqaro sayohat lug'ati va uning shakllanishi.....	487
Abduaxadova Zilola Djamoliddinovna	
Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari va uni o'zbekiston respublikasi hisob tizimini rivojlantirishdagi o'rni va ahamiyati.....	492
Quvvatov G'olibjon Baxtiyor o'g'li	
Kooperatsiyalarning tutgan o'rni va ahamiyati.....	501
Mirzayev Musurmon Umidullayevich, Ziyadullayev Ilhom Narkobilovich	
Использование методов математического моделирования при внедрении коммерческих автоматических систем	505
Курбанова Рахима, Ахмедов Мехрохжон	
Tijorat banklari kapitalidagi davlat ulushini kamaytirish yo'llari.....	511
Vasiyev Alisher Samiyevich	
Механизмы трансформации неформального сектора в официальную экономику на основе финансовых инструментов.....	515
Кошанов Абдимурат Азат ули, Муртазаев Шахрух Коньскайлиевич	

The impact of tourism on the economy of Uzbekistan	519
Xaydarova Marjona, Muxamedboyeva Muxlisa, Umarov Kamron, Usmanova Aziza	
Mintaqada gastroturizm rivojlanishining iqtisodiy asoslari va zamonaviy tendensiyalari.....	525
Masharipova Manzura Alimbayevna	
Qoraqalpog'istonda mehmonxona xo'jaligining hozirgi holati tahlili	530
Xalimova Fayoza Nafasovna	
Tikuv-trikotaj korxonalarini brend jozibadorligini oshirishning ilmiy-nazariy jihatlarini.....	535
O'rinov Akmaljon Axmadjonovich	
Bank tizimida hisobotlarni avtomatlashtirish texnologiyalari	542
Sodiqov Sanjar Saydullo o'g'li	
Engineering programs in Uzbekistan on the verge of fifth industrial revolution	547
Khasan Khankeldiyev	
Aksiyadorlik jamiyatlarining boshqaruvini yaxshilashda korporativ madaniyatning ahamiyati	551
Akramova Nazokat Israilovna	
Tadbirkorlik faoliyatining iqtisodiy taraqqiyotdagi o'rni	562
Amonov Mehridin Oromiddinovich	
O'zbekiston sanoat tarmoqlarida kooperatsiya asosida tayyor mahsulotlar ishlab chiqarishni mahalliyashtirish tizimini takomillashtirish yo'llari	572
Xalilova Sevaraxon Alijon qizi	
Moliyaviy barqarorlikning asosiy ko'rsatkichlari va ularning tahlili	578
Urmanbekova Iroda Farxodovna	

MOLIYAVIY BARQARORLIKNING ASOSIY KO'RSATKICHLARI VA ULARNING TAHLILI

Urmanbekova Iroda Farxodovna

Renessans ta'lim universiteti

“Moliya va kredit” kafedrası dotsenti,

E-mail: irodaurmanbekova71@gmail.com

orcid-0009-0007-3982-0320

Annotatsiya: Ushbu maqolada moliyaviy barqarorlik tushunchasi, uning asosiy ko'rsatkichlari hamda korxonada faoliyatidagi ahamiyati tahlil etilgan. Moliyaviy barqarorlik – korxonaning moliyaviy holatini, likvidlik darajasini, qarzdorlik yukini va rentabellik ko'rsatkichlarini qamrab olgan muhim iqtisodiy indikatorlar orqali baholanadi. Maqolada moliyaviy barqarorlikni ta'minlash uchun asosiy ko'rsatkichlar – moliyaviy mustaqillik koeffitsiyenti, qarzdorlik koeffitsiyenti, joriy likvidlik koeffitsiyenti va rentabellik koeffitsiyati misolida tahlil qilinib, ularning korxonada faoliyatiga ta'siri va ularni takomillashtirish yo'llari ko'rib chiqilgan. Tadqiqot natijalari korxonada moliyaviy sog'lomligini baholash va rivojlantirish strategiyasini ishlab chiqishda amaliy ahamiyat kasb etadi.

Kalit so'zlar: moliyaviy barqarorlik, moliyaviy ko'rsatkichlar, moliyaviy tahlil, moliyaviy mustahkamlik, likvidlik koeffitsiyenti, moliyaviy mustaqillik koeffitsiyenti, qarzdorlik koeffitsiyenti, rentabellik koeffitsiyenti, joriy aktivlar va majburiyatlar, moliyaviy sog'lomlik, moliyaviy holat tahlili, kapital yetarliligi, moliyaviy resurslar.

Abstract: This article examines the concept of financial stability, its key indicators, and their impact on enterprise performance. Financial stability is assessed through important economic indicators such as the company's financial condition, liquidity level, debt burden, and profitability ratios. The study analyzes financial independence, debt, current liquidity, and profitability coefficients, focusing on their effects on business operations and ways to improve them. The research findings may serve as a useful tool for evaluating a company's financial health and developing effective improvement strategies.

Key words: financial stability, financial indicators, financial analysis, financial soundness, liquidity ratio, financial independence ratio, debt ratio, profitability ratio, current assets and liabilities, financial health, financial condition analysis, capital adequacy, financial resources.

Аннотация: В данной статье раскрывается понятие финансовой устойчивости, её ключевые показатели и анализ их влияния на деятельность предприятия. Финансовая устойчивость оценивается через такие важные экономические индикаторы, как финансовое состояние, уровень ликвидности, долговая нагрузка и показатели рентабельности. В статье рассматриваются коэффициенты финансовой независимости, задолженности, текущей ликвидности и рентабельности, а также их влияние на эффективность работы предприятия и пути оптимизации. Результаты исследования могут быть полезны при оценке финансового здоровья компании и разработке стратегии его улучшения.

Ключевые слова: финансовая устойчивость, финансовые показатели, финансовый анализ, финансовая прочность, коэффициент ликвидности, коэффициент финансовой независимости, коэффициент задолженности, коэффициент рентабельности, текущие активы и обязательства, финансовое здоровье, анализ финансового состояния, достаточность капитала, финансовые ресурсы.

KIRISH

Iqtisodiy rivojlanish va bozor iqtisodiyotining barqaror faoliyati uchun alohida iqtisodiy subyektlar – ya'ni korxonalar moliyaviy jihatdan barqaror bo'lishi zarur. Korxonaning moliyaviy barqarorligi – bu uning o'z majburiyatlarini o'z vaqtida bajarish, o'zini o'zi moliyalashtirish, investitsiya jalb qilish va tashqi shoklarga qarshi turish qobiliyatidir. Ushbu maqolada korxonada darajasida moliyaviy barqarorlik tushunchasi, uning asosiy ko'rsatkichlari hamda amaliy tahlil keltiriladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, moliyaviy barqarorlik tushunchasi va uning ko'rsatkichlari har bir korxonada uchun muhim iqtisodiy instrument hisoblanadi. Qarzlarni boshqarish, likvidlikni saqlash va rentabellikni oshirish orqali korxonaning moliyaviy barqarorligi ta'minlanadi. Shuningdek, davriy tahlil va zamonaviy usullar yordamida barqarorlikni saqlash va kuchaytirish mumkin.

Yusufov Sh. A. (2019) o'z asarida moliyaviy barqarorlikni korxonaning tashqi va ichki moliyaviy muhitga moslashuvchanligi sifatida ko'radi. Shuningdek, barqarorlik tushunchasi o'z vaqtida qarzlarni to'lash, likvidlikni saqlash va investitsiyalarni samarali boshqarishni o'z ichiga oladi.(1)

Alimov A. R. (2020) va Qirg'izboev N. M. (2021) moliyaviy barqarorlikni baholashda quyidagi ko'rsatkichlarni muhim deb hisoblaydi:

- moliyaviy mustaqillik koeffitsiyenti;
- qarzdorlik darajasi;
- likvidlik darajasi;
- rentabellik ko'rsatkichlari.(2)

Ushbu ko'rsatkichlar orqali korxonaning qarz yuki, likvidlik holati va faoliyat samaradorligi tahlil qilinadi.

Juraev T. S. (2018) va Djons R. (2018) tadqiqotlarida korxonalar misolida moliyaviy barqarorlik tahlili usullari keng yoritilgan. Ular ta'kidlashicha, har bir korxonada o'z sohasi va ishlab chiqarish xususiyatiga ko'ra moliyaviy barqarorlikni baholashda o'z ko'rsatkichlarini belgilashi lozim. Shu bilan birga, turli davrlardagi moliyaviy hisobotlarni solishtirish orqali tendensiyalar aniqlanadi va muammolarni bartaraf etish uchun choralar ishlab chiqiladi.(4,5)

Amaliy tadqiqotlar va zamonaviy yondashuvlar

Hozirgi vaqtda zamonaviy moliyaviy tahlil usullari, shu jumladan, moliyaviy modellashtirish, indikatorlarning avtomatlashtirilgan tahlili va risklarni boshqarish texnologiyalari keng qo'llanilmoqda (International Financial Reporting Standards, 2023). Bu usullar korxonalariga moliyaviy barqarorlikni yaqindan kuzatish va samarali boshqarish imkoniyatini beradi.

TAHLIL VA NATIJALAR MUHOKAMASI

Moliyaviy barqarorlik – korxonaning o'z moliyaviy majburiyatlarini uzluksiz bajarish qobiliyati va moliyaviy resurslar bilan ta'minlanganligini ifodalaydi. Korxonaning moliyaviy barqarorligi – bu uning uzoq muddatli rivojlanishi, kredit va investitsiyaviy jozibadorligini ta'minlovchi holatdir. Bunday holatda korxonada:

- O'z xarajatlarini qoplay oladi;
- Qarzdorlik darajasini boshqaradi;
- O'z aktivlari va majburiyatlari o'rtasida muvozanatni saqlaydi;
- Moliyaviy mustaqilligini yo'qotmaydi.

Korxonaning moliyaviy barqarorligini baholashda asosiy moliyaviy ko'rsatkichlar – moliyaviy mustaqillik, qarzdorlik, joriy likvidlik va rentabellik – muhim rol o'ynaydi. Ushbu ko'rsatkichlar orqali korxonaning o'z mablag'lariga tayanish darajasi, tashqi qarzlarga bog'liqligi, qisqa muddatli majburiyatlarni qoplash imkoniyati hamda foyda olish salohiyati aniqlanadi (1-jadval).

Korxonada moliyaviy barqarorlikni tahlil qilishda quyidagi asosiy ko'rsatkichlardan foydalaniladi:

1-jadval. Moliyaviy barqarorlik ko'rsatkichlari va ularning mazmini.

№	Ko'rsatkich nomi	Hisoblash formulasi	Izoh
1	Moliyaviy mustaqillik koeffitsiyenti	O'z mablag'lari/Jami aktivlar	O'z mablag'larning umumiy aktivlardagi ulushi
2	Qarzdorlik koeffitsiyenti	Majburiyatlar/O'z mablag'lari	Moliyaviy xavf darajasini ko'rsatadi
3	Joriy likvidlik koeffitsiyenti	Joriy aktivlar / Qisqa muddatli majburiyatlar	Qisqa muddatli majburiyatlarni yopish qobiliyati

4	Umumiy rentabellik (ROA)	Sof foyda/Jami aktivlar × 100%	Aktivlardan foydalanish samaradorligini ko'rsatadi
5	Moliyaviy barqarorlik koeffitsiyenti	(O'z mablag'lari + Uzoq muddatli majburiyatlar) / Jami aktivlar	Barqaror moliyalashtirish manbalari ulushi
6	Moliyaviy xavfsizlik zaxirasi	O'z mablag'lari – Aylanma aktivlar + Doimiy aktivlar	Xavfli moliyaviy holatni oldindan ko'rish vositasi

Barcha formulalar hisobot balansining asosiy satrlaridan olinadi.

Bu ko'rsatkichlar orqali barqarorlik, mustaqillik, likvidlik, rentabellik hamda moliyaviy xavfsizlik baholanadi.

Quyidagi jadvalda "Navbahor Agrotex" MChJning 2023 va 2024-yillarga oid asosiy moliyaviy ko'rsatkichlari solishtirilib, moliyaviy holatdagi o'zgarishlar tahlil qilinadi. Bu tahlil korxonaning moliyaviy barqarorlik darajasini aniqlash, mavjud moliyaviy xavflarni baholash va kelgusida moliyaviy boshqaruvni takomillashtirish uchun muhim ahamiyatga ega.

2-jadval. "Navbahor Agrotex" MChJ moliyaviy barqarorlik ko'rsatkichlari tahlili.

Ko'rsatkichlar	2023 yil (mln so'm)	2024 yil (mln so'm)	2023 yil koeffitsiyenti	2024 yil koeffitsiyenti	O'zgarish (%)
Jami aktivlar	10 000	12 000	–	–	+20%
O'z mablag'lari	5 000	7 200	0.50	0.60	+20%
Majburiyatlar	5 000	4 800	1.00	0.67	-33%
Joriy aktivlar	4 000	6 000	–	–	+50%
Joriy majburiyatlar	2 000	2 400	–	–	+20%
Sof foyda	800	1 200	–	–	+50%
Moliyaviy mustaqillik	–	–	0.50	0.60	+20%
Qarzdorlik koeffitsiyenti	–	–	1.00	0.67	-33%
Joriy likvidlik	–	–	2.00	2.50	+25%
Rentabellik (%)	–	–	8.0	10.0	+25%

2-jadvaldan ko'rinib turibdiki, jami aktivlar 20% ga o'sdi, bu korxonaning mol-mulk hajmining o'sishini ko'rsatadi. Moliyaviy mustaqillik 0.5 dan 0.6 ga ko'tarildi, bu korxonaning o'z mablag'lari ulushining oshgani va qarzdorlik kamaygani haqida dalolat beradi. Qarzdorlik koeffitsiyenti 1 dan 0.67 ga tushdi, ya'ni korxonada tashqi qarz yuklamasini kamaytirdi. Joriy likvidlik koeffitsiyenti 2 dan 2.5 ga oshdi, bu korxonaning qisqa muddatli majburiyatlarini qoplash imkoniyati yaxshilanganligini bildiradi. Rentabellik 8% dan 10% ga oshdi, bu esa korxonaning samarali faoliyat yuritayotganligidan dalolat beradi.

Korxonaning moliyaviy barqarorligini ta'minlash uning uzoq muddatli muvaffaqiyatli faoliyati uchun asosiy omildir. Yuqoridagi ko'rsatkichlar yordamida korxonaning moliyaviy holatini baholash, zaif joylarini aniqlash va o'z vaqtida strategik qarorlar qabul qilish mumkin. Ayniqsa, zamonaviy iqtisodiy tahdidlar sharoitida moliyaviy monitoring doimiy ravishda olib borilishi zarur hamda quyidagilarni amalga oshirish kerak:

Moliyaviy mustaqillikni oshirish:

2024 yilda moliyaviy mustaqillik 0,6 ga ko'tarilgan bo'lsa-da, uni yanada oshirish uchun sof foydaning bir qismini qayta investitsiya qilish tavsiya qilinadi. Bu korxonaning o'z mablag'larini ko'paytirib, tashqi qarzlarga bo'lgan bog'liqlikni kamaytirishga yordam beradi.

Qarzdorlikni yanada kamaytirish:

Qarzdorlik koeffitsiyenti 0,67 ga tushgani ijobiy o'zgarish, ammo bu ko'rsatkichni 0,5 atrofida saqlash maqsadga muvofiq. Korxonada qisqa muddatli va uzoq muddatli qarzlarni qayta ko'rib chiqib, keraksiz majburiyatlarni qisqartirish choralari ko'rish lozim.

Likvidlikni optimal boshqarish:

Joriy likvidlik koeffitsiyenti 2,5 ga yetgan, bu yaxshi ko'rsatkich. Ammo likvidlikni saqlab qolgan holda, ortiqcha pul mablag'larini samarali investitsiyalarga yo'naltirish (masalan, yangi uskuna yoki texnologiyalarga) korxonada rentabelligini oshirishga yordam beradi.

Rentabellikni oshirish uchun xarajatlarni optimallashtirish:

Rentabellik 10% ga yetgani yaxshi natija, lekin korxonada ishlab chiqarish xarajatlarini tahlil qilib, samaradorlikni oshirish yo'llarini topishi mumkin. Masalan, energiya sarfini kamaytirish, xomashyo ta'minotini yaxshilash.

Risklarni boshqarish tizimini kuchaytirish:

Valyuta kursi o'zgarishlari, bozordagi talab pasayishi kabi moliyaviy risklarga qarshi ichki monitoring tizimini joriy qilish kerak. Bu esa kutilmagan moliyaviy muammolarning oldini olishga yordam beradi.

Korxonaning moliyaviy barqarorligini aniqlashda asosiy moliyaviy ko'rsatkichlarning yillik o'zgarishini tahlil qilish muhim ahamiyatga ega. Bu orqali korxonaning moliyaviy holati, qarzdorlik darajasi, likvidlik salohiyati hamda foydalilik darajasidagi o'zgarishlar aniqlanadi.

Quyidagi jadvalda korxonaning 2021–2024 yillar oralig'idagi asosiy moliyaviy ko'rsatkichlarining dinamikasi keltirilgan.(3-jadval)

3-jadval. Moliyaviy ko'rsatkichlar dinamikasi (2021–2024 yillar).

Yil	Moliyaviy mustaqillik koeffitsiyenti	Qarzdorlik koeffitsiyenti	Likvidlik koeffitsiyenti	Rentabellik koeffitsiyenti
2021	0.45	1.2	1.8	7%
2022	0.50	1.0	2.0	8%
2023	0.55	0.80	2.3	9%
2024	0.60	0.67	2.5	10%

Moliyaviy ko'rsatkichlar dinamikasi tahlilidan ko'rinib turibdiki, moliyaviy mustaqillik ko'rsatkichi yildan-yilga oshib, 2021-yildagi 0.45 dan 2024-yilda 0.60 ga yetgan. Bu o'z mablag'lar ulushi ortib borayotganini va tashqi moliyalashtirishga kamroq bog'liqlikni anglatadi. Qarzdorlik ko'rsatkichi 1.2 dan 0.67 ga kamaygan – bu korxonaga o'z qarzlarni kamaytirishga muvaffaq bo'lganini bildiradi. Joriy likvidlik ko'rsatkichi doimiy ravishda ortib, qisqa muddatli majburiyatlarni qoplash qobiliyati yaxshilanganini ko'rsatadi. Rentabellik 7% dan 10% ga oshgan bo'lib, bu ishlab chiqarish samaradorligi va foyda olish imkoniyatlari yaxshilanganini bildiradi. Moliyaviy ko'rsatkichlar barqaror o'sishni namoyon etmoqda. Bu esa korxonaga barqarorligi, mustaqilligi va samaradorligini tasdiqlaydi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Moliyaviy barqarorlik – bu korxonaning moliyaviy resurslari va majburiyatlari o'rtasida barqaror muvozanatni saqlab, o'z faoliyatini uzluksiz va samarali olib borish qobiliyatidir. Korxonaning moliyaviy barqarorligini baholashda asosiy ko'rsatkichlar – moliyaviy mustaqillik, qarzdorlik, likvidlik va rentabellik koeffitsiyentlari muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu ko'rsatkichlarning tahlili korxonaning moliyaviy holatini yaxshiroq tushunishga, mavjud moliyaviy xatarlarni aniqlashga va ularga qarshi samarali choralar ko'rishga yordam beradi. Korxonaga moliyaviy ko'rsatkichlarini tahlil qilish orqali uning kuchli va zaif tomonlarini aniqlash mumkin bo'ladi. Shuning uchun moliyaviy barqarorlikni muntazam monitoring qilish va boshqarish korxonaning uzoq muddatli rivojlanishini ta'minlashda muhim omil hisoblanadi.

Moliyaviy monitoringni kuchaytirish: Korxonaga moliyaviy ko'rsatkichlarini muntazam ravishda kuzatib borish va tahlil qilish tizimini joriy etish zarur. Bu moliyaviy holatdagi o'zgarishlarni vaqtida aniqlash va zarur choralarini ko'rishga imkon beradi.

Likvidlikni ta'minlash: Qisqa muddatli majburiyatlarni o'z vaqtida qoplash uchun korxonaga likvidlik ko'rsatkichlarini yaxshilash choralarini ko'rilishi lozim. Buning uchun naqd pul oqimini boshqarish va aktivlarni samarali aylantirish muhimdir.

Qarzdorlikni boshqarish: Korxonaga qarz yukini me'yorda ushlab turish va ortiqcha qarz olishdan saqlanish bo'yicha strategiyalar ishlab chiqishi kerak. Bu moliyaviy xavfsizlikni oshirishga xizmat qiladi.

Kapitalni mustahkamlash: Korxonaga o'zining sof aktivlarini ko'paytirishga, investitsiyalarni samarali boshqarishga e'tibor qaratishi lozim. Bu moliyaviy mustaqillikni oshiradi va barqaror rivojlanishni ta'minlaydi.

Moliyaviy tahlil usullarini takomillashtirish: Zamonaviy moliyaviy tahlil vositalaridan foydalanish va xodimlarning malakasini oshirish korxonaning moliyaviy barqarorligini samarali boshqarishga yordam beradi.

Strategik rejalashtirish: Moliyaviy barqarorlikni ta'minlash uchun uzoq muddatli moliyaviy strategiyalar ishlab chiqish va ularni doimiy ravishda qayta ko'rib chiqish lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.

1. Yusufov Sh. A. Moliyaviy tahlil asoslari. – Toshkent: Iqtisodiyot nashriyoti, 2019. – 256 b.
2. Alimov A. R. Korxonalar moliyasi va moliyaviy tahlil. – Samarqand: SamDU nashriyoti, 2020. – 312 b.
3. Qirg'izboev N. M. Moliyaviy barqarorlikni baholash usullari. – Toshkent: Iqtisodiy ta'lim, 2021. – 198 b.
4. Juraev T. S. Korxonalar moliyaviy boshqaruvi. – Toshkent: Iqtisodiyot va fan, 2018. – 224 b.
5. Djons R. Financial Analysis and Management. – Moskva: Ekonomika, 2018. – 350 p.
6. International Financial Reporting Standards (IFRS). – 2023 Edition.
7. Salimov S. va boshqalar – Buxgalteriya hisobi va moliyaviy tahlil. – Toshkent: "Moliya", 2020.
8. OECD (2022). Financial Indicators for Business Stability. – www.oecd.org
9. Investopedia (2024). Financial Ratios Definition and Guide. – www.investopedia.com
10. "Navbahor Agrotex" MChJ 2023–2024 yillarga oid moliyaviy hisobotlari.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 5

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

EI.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
